

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Метою даної статті є визначення основних проблем при впровадженні електронного урядування в Україні та окреслення можливих способів їх подолання.

Ключові слова: Електронна демократія, інформаційно-комунікаційні технології, електронний уряд, інформаційне суспільство.

Abstract

The purpose of this article is to define the main problems in the implementation of e-government in Ukraine and outlining possible ways to overcome them.

Keywords: Electronic democracy, information and communication technologies, e-government, information society.

Розбудова інформаційного суспільства є сьогодні одним із пріоритетних завдань України, яке декларується у багатьох державних нормативно-правових актах, концепціях, програмах та стратегіях розвитку, артикулюється на чисельних наукових та професійних заходах. Згідно з відомими теоріями Д. Бела, Й. Масуди, З. Бжезинського, Е. Тофлера, М. Кастельса та ряду інших дослідників, інформаційне суспільство суттєво розширює можливості людини щодо реалізації свого потенціалу в першу чергу, завдяки спрощенню доступу до інформації та знань.

Очікуваними наслідками розбудови інформаційного суспільства в Україні, так само, як і в інших країнах, є забезпечення вільного доступу громадян до інформації та сучасних інформаційно-комунікативних технологій, що дасть змогу кожній людині повною мірою забезпечити свої інформаційні потреби, підвищити якість особистого життя та, в більш глобальній перспективі, покращить загальний рівень розвитку суспільства в цілому. Інформаційне суспільство має будуватися з урахуванням пріоритетності інтересів людини, що передбачає гарантування права на інформацію, надання їй широкого спектру можливостей для створення й накопичення знань та інформації, вільного доступу, користування, розповсюдження та обміну інформацією, у здійсненні інших дій з інформацією та даними, які визначені вітчизняним та міжнародним законодавством, прописані у ряді декларацій та конвенцій.

Електронне урядування як форма організації державного управління є одним інструментів розвитку інформаційного суспільства, що забезпечує підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування [2], дієвість якого підтверджується позитивним досвідом країн-лідерів із реалізації механізмів електронного урядування. Такий спосіб організації державного управління дозволяє громадянам, юридичним особам та неурядовим організаціям звертатися до органів державної влади у віддалений спосіб та в режимі реального часу, а отже суттєво спрощує процес комунікації суб'єктів та об'єктів державного управління. Спрощення комунікації досягається, зокрема, шляхом використання глобальної та локальних інформаційних мереж, що забезпечує відносну доступність та оперативність спілкування з органами державної влади. Таким чином, розвиток електронного урядування сприяє формуванню держави сучасного типу, яка орієнтована, в першу чергу, на забезпечення вільної реалізації прав та свобод своїх громадян.

Зазначимо, що громадяни України дедалі активніше освоюють сучасні інформаційно-комунікативні технології, використовують їх в особистому, громадському та професійному житті, впроваджують у бізнес-процеси, що дозволяє оптимізувати часові та матеріальні витрати, а отже, збільшити їх ефективність. Поступово, але неухильно відбувається знайомство громадян із

механізмами та інструментами електронного урядування на теренах України, що разом із вивченням закордонного досвіду в цій сфері підвищує бажання повноцінного впровадження та реалізації концепції електронного урядування в нашій державі.

В той же час мусимо відзначити, що державні установи та організації досить повільно реагують на зростання запитів суспільства стосовно використання у своїй діяльності сучасних інформаційно-комунікативних, зокрема мережевих технологій, що дають змогу покращити та прискорити процес взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання. Такій ситуації сприяє недостатність фінансування органів державної влади, особливо на місцевому рівні; складність узгодження інформаційних систем, які були введені в експлуатацію в різний час та мають суттєві відмінності у своїй архітектурі та протоколах обміну інформації і даних; обмеженість можливостей систем електронного документообігу, недостатній рівень знань щодо основних характеристик та позитивних наслідків впровадження електронного урядування серед службовців державних установ та організацій, представників місцевого самоврядування та й самих громадян. Ситуацію також ускладнює погана координація суб'єктів, зацікавлених у впровадженні інструментів електронного урядування, відсутність дієвих механізмів контролю у сфері електронного урядування та інформатизації, а також відсутність загальноприйнятих стандартів щодо впровадження та оцінювання рівня розвитку електронного урядування. Окремою проблемою є низький рівень комп'ютерної грамотності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, нестача закладів, здатних інформувати населення щодо переваг та можливостей електронного урядування, а також забезпечити якісну підготовку та підвищення кваліфікації відповідних кадрів тощо [3].

Державні службовці сучасного рівня повинні вміти аналізувати державну політику та розробляти заходи для її реалізації, мати навички управління проектами, стратегічного та тактичного планування, розробки державно-управлінських рішень. Водночас, враховуючи прагнення суспільства до демократичних суспільних трансформацій, в державних установах повинні працювати фахівці, які володіють навичками ведення діалогу з громадськістю, пошуку шляхів налагодження ефективної комунікації з громадянами та ЗМІ. Серед працівників органів державної влади та місцевого самоврядування мають бути фахівці, здатні координувати впровадження механізмів та комплексної системи електронного урядування в органах державної влади, а також вести постійний супровід цієї системи, що потребує якісної спеціальної та професійно-галузевої підготовки кадрів для державної служби.

Значну роль в системі електронного урядування відіграє реалізація адміністративних та інформаційних послуг в онлайн-режимі. Відзначимо, що спеціалісти з електронного урядування виділяють від трьох до п'яти стадій розвитку онлайн-послуг [4].

Незважаючи на визначення електронного урядування одним із пріоритетних напрямків розвитку українського суспільства, підготовку фахівців зазначеної кваліфікації в межах України здійснюють лише два навчальних заклади: Національна академія державного управління при Президенті України (загальний ліцензований обсяг підготовки – 75 осіб) та Херсонський національний технічний університет (ліцензійний обсяг підготовки – 25 осіб). Всі випускники спеціальності «Електронне урядування», за свідченнями означених навчальних закладів, працевлаштовані за фахом, що демонструє високий попит на ринку праці на фахівців даного профілю.

З огляду на викладене вище та задля реалізації окремих положень законодавства України [1], зокрема в частині підвищення рівня професійної компетентності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, на наш погляд, необхідно розширити обсяг підготовки фахівців з електронного урядування у вищих навчальних закладах України.

Висновки дослідження. Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що країна з багатомільйонним населенням, яка взяла курс на розбудову інформаційного суспільства, потребує великої кількості фахівців у галузі електронного урядування як з метою забезпечення потреб органів державної влади, державних установ, підприємств та організацій, так і для імплементації та розвитку електронного урядування в приватних комерційних та некомерційних структурах. Наразі наша країна відчуває гострий дефіцит у фахівцях даного профілю, що негативно впливає на розвиток електронного урядування в регіонах та в межах усієї країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4.02.1998. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>. — Назва з екрана.
2. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету міністрів України від 13.12.2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>. — Назва з екрана.
3. Абраменко Ю. Ю. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Абраменко, І. А. Чикаренко // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронний збірник наукових праць. — Вип. 2(2). — 2009. — Режим доступу : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09aууриu.pdf>. — Назва з екрана.
4. Довідник Е-урядування для місцевих органів влади України [Текст]: практичні вказівки і кращі практики місцевого Е-урядування / Х. Асток, Л. Хянні, С. Кренева, та [ін.]. — К. Академія електронного управління, 2014. — 66 с.

Білий Руслан Ігорович — студент групи Рам-13б, факультет радіотехніки, зв'язку та приладобудування, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ram13b.biliy@gmail.com.

Паламарчук Михало Ігорович — студент групи Рам-13б, факультет радіотехніки, зв'язку та приладобудування, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ram13b.palamarchuk@gmail.com.

Науковий керівник: **Кавка Віктор Васильович** — к. іст. н., доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Biliy Ruslan Igorovich — student of Ram 13b, Department of Radio Engineering, Communications and Instrumentation, Vinnitsa National Technical University, c. Vinnitsa, e-mail: ram13b.biliy@gmail.com.

Michal Palamarchuk Igorovich — student of Ram 13b, Department of Radio Engineering, Communications and Instrumentation, Vinnytsia National Technical University. Vinnitsa, e-mail: ram13b.palamarchuk@gmail.com

Supervisor: **Kavka Victor V.** — history PhD, assistant professor of department of social and political sciences of Vinnytsia National Technical University, e-mail: tomash26@ukr.net